

Novella

Esik, fúj, tompa zúgással nyargal a szél az ablakok alatt. Az ég szürke kárpitjából szítal a hó. Vendel bácsi a medvegerendának dőlve nézi a lefolyó csatornát, amelyből lassan folyik a sárga kukoricadara. A kő egyhangú zúgással mormolja imáját. A falakon sűrű árnyak ugrálnak egymást váltogatva, amiket az ablak előtt elforgó vitorlaszárnyak vetnek reá.

— Talán jó volna mind a két követ ráfogni — gondolja Vendel bácsi. — Erős a szél, elbírja! — Fölszalad a padlásra a csikorgó orsók közé és ráállít a másokra is. A vitorla kicsit lassul, majd új szélroham kapja el, amitől rezeg az egész szélmalom. Vendel bácsi megtölti a garatokat, markát a csatorna alá tartja, meggusztálja a darát, hogy jól van-e összehúzva a kő, majd kiemeli a zsákok közül a pálinkásüveget, nagyot szop belőle és pipáratöm. Az ökölnyi kályhából paraszt kapar elő, belegurítja a pipába, meghányja a tüzet és odahúzódik mellé.

— Jó reggelt! — köszön be az ajtón Gábor bácsi sallangos subával a vállán, s úgy perdül be a malomba, mint egy ujdonsült meycske.

— Aggyonisten — fogadja Vendel bácsi a mindennapos vendéget, aki már korán reggel beül a malomba, s lámpagyújtásig kitart mint macska a kuckóban.

Node nem is haragszik ezért Vendel bácsi. Még maga hívja az embereket egy kis időtöltésre. Ilyenkor télen, ebben a pusztai világban mit csinálhat az ember egyebet a jónál? Annak örül, ha minél többen összejönnek, elbeszélgetnek, eltraccsolnak, előveszik a kártyát, kötnek, filkóznak és elheccelődnek egymással, hogy jobban múljék az idő. Olykor fölöntenek a garatra s azután hadd imádkozzanak a kövek. Mindig vannak legények is a malomban, akiknek istenük a molnárkodás meg a zsákolás. Nem köll más, csak oda-szólni! Eriggy má néz föl! Pattanak máris, mint bolha a suba irháján. Ők meg üthetik a tököt.

— Csunya egy idő van — rázkódik meg az öreg Gábor bácsi, a kályha elé érve.

— Befogott, — hagyja rá Vendel bácsi.

— Ez mind máma gyütt le? — int fejével az egymásmellé állított teli zsákok felé Gábor.

— Az éccaka. Miklós engedte le, a fiam. Jó vót a szél, északrú gyütt, — feleli Vendel bácsi, térdére támasztott könyékkel a pipát tartva.

— Vendel bácsi! — lép be aztán köszönés nélkül a malomba egy tízéves forma gyerek, hóna alatt vászon tarisznya kukoricával. — Van-e kendnek disznóbélbe való kásája?

— Hát a köszönés hun maradt, öcsém? — fordul a gyerek felé az öreg.

A gyermeke kabátgallér közé pirul s még jobban beleesik a sapkába, ami egészen a nyakába lóg.

— Van. Tán disznót vágtok? — áll fel Vendel bácsi, hogy kiszolgálja a gyereket.

— Hát — billeg a gyerek, lökdösve szeméről a ráhulló nagy, rossz sapkáját.

Lassan összecsureognak a szokott vendégek a malomba. Szomszédok, a cserélnijövők, a kártyacimborák s megindítják a szót. Lemázsálják a világpolitikát, előszedik az orosz, az angol, a franciát, a németet, az Amerikát, még a törökre is szó kerül. Mondják, Birkóztatják a nációkat. Egyik egyiknek ad igazat, másik a másiknak. Űtik, verik, szidják, aki nem tetszik nekik. Kint pedig forognak a vitorlák, s mint folyó arany, úgy csorog a csatornán a sárga kukoricaliszt. Olyankor segítének is Vendel bácsinak a mérésnél, hogy hamarább a lap végére ragadjon. Süldő legények is vannak a malomba. Hordják, emelgetik a zsákokat, nem bírnak az erejükkel. Egymáson igyekeznek túltenni. Ki az erősebb? Az öregek meg biztatják őket.

— Mikó én olyan idős voltam, mint te, fölvettem a malomkövet! Ilyen zsákot mind ez? Egyik kezemet hátratettem, beleálltam a vékába s úgy vettem a vállamra. Bizony öcsém...

A fiatalok néznek és mosolyognak. Fogukkal próbálgatják föl-emelni a zsákokat. Az egyik köpcös legénynek sikerül megemelni. Dagad a melle, mint szakajtóban a tészta. Alig fér el büszkeségében a malomba. — Hej, csak a Katj látna! — gondolja s újból nekiesik fogával a 70 kilónyi lisztnek, emelgeti, mutogatja az erejét. Majd lába támad a hírnek s beszáll a muskátlis ablakon Katiékhoz. A többiek nézik, irigylik, próbálgatják utána, de egynek se megy úgy, mint neki. Majd kibújik a bőréből, szeretné megnyalni az izmait, bámulatba ejti még az öregeket is.

Valaki Kinizsi Pálról mesél, a regéshírű molnárlegényről, aki malomkövön nyújtotta Mátyás király elé a vizenkancsót.

— Az volt ám azután az erős legény, két karddal verte a törököt. A csata végén pedig kendőbe kötötte egy nyalábba, a foga közé vette őket, s úgy táncolt velük.

Pista hallgatja a mesét, félvállon átnézve a kályha körül ülő öregekre. Majd fölkap egy 50 kilós zsák kukoricát, s mint a botot tartja a feje fölé.

— Ez is valami, — mondják, — de a vékából vedd föl azt a 70 kilóst.

— No, fogadjunk, hogy fölveszem — lép Pista a véka felé, amit a malom közepére állít. Odaviszi a zsák lisztet, beleáll a vékába, balkezét hátrateszi, s jobbjaival átnyalábolja a zsákot. Mindenki elhallgat. Körülállják és nézik a műveletet. Pista megemeli a zsákot, amit egy sukk magasságról visszaejt. Fölcsegg a nevetés. Megint nekifog, újból visszaejti. Még nagyobb a röhögés.

— Hozzá lehetne téged ahhoz kötni, — mondja valaki.

— Ne hallgass te rájuk, öcsém, — mondja neki Gábor bácsi — az üres zsák is könnyebb, ha adják. Kölhet az az erő még másra is.

A nevetés fokozódik. Pista nem hagyja magát. Újból megfeszíti erejét. Lehajol, átfogja a zsák derekát, és emeli. Feje teleszalad vérrel, olyan az arca, mintha mindjárt ki akarna csattanni. Lassan emeledik a zsák, s ő mindig vörösebb lesz tőle. A körülötte állók fagyott mosollyal nézik.

— No még egy kicsit, — mondják.

A zsák már megfordul fenekével fölfelé, még egy fél sukk s Pista vállára billen. A szeme olyan, mintha ki akarna ugrani a helyéből. Már minden ereje megfeszült. De vissza nem szabad engedni, mert akkor mindennek vége. Talán még a Kati szerelmének is.

S akkor — mint mikor valakinek a gatyája madzagja szakad el, gyöngre roppanás hallatszik, s a zsák visszaesik a földre. Pista pedig kivágódik hanyat a vékából. Alig tud felkelni. Úgy érzi mintha szédülne. A levegő is szúr: Elfehéredik és leül a zsákra, maga elé meredve. Bent valami melegséget érez a tüdejében, ami feljön és kaparja a torkát. A többiek nevetnek. Köhhent egyet, s meleg, nyers vért köp a padlóra. Az öregek belefehérednek, sejtik a bajt. Pista körül sötétedni kezd a világ. Szemei előtt tüzes malomkövek gurulnak, amiket nagy, tagbaszakadt, sötét árnyak gurigáznak, mintha Kinizsi Pál szelleme játszana velük. Mindenki hallgat, csak a kövek mormolnak lassan, ütemesen, mintha imát mondanának a szétört magok felett.